

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת בבא מציעא

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאורייתא = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפוך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

©

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובכ"א
טל : 571-2016 (02)

מסכת בבא מציעא

פ"א שנים אוחזין

גמ' ב. - ג.

שנים אוחזין, רוכבין - יחלוקו בשבועה א"כ מודים או עדים
"מצאתיה, כולה שלי" - הו"א - דבראיה לא קני [ומצאתה - לידן]; מציאה ומקח דנקט זוזי משניהם
חלוקה בשבועה אפי' לבן ננס - דאין שוא דאולי בהדדי אגבהוה;
אפי' לסומכוס - בברי וברי (ורבה בר"ה חולק), הו"א דאין דרא דממונא (לרש"י - חסרון ממון),
מדרבנן שלא יהא כ"א תוקף
אין המע"ה דתרוייהו תפסי, אין יהא מונח דאולי דתרוייהו הוא ואף לר' יוסי דאין ודאי רמאי
חנוני אפנקסו זוזי נשבע ונוטל דתביעתם על בעה"ב

רש"י ב. - ב:

אני ארגתיה - לרש"י - יהא מונח דודאי רמאי
ולחזי זוזי ממאן נקט - לרש"י - מוכר נאמן בדנקט מחד אפי' אין מקחו בידו

גמ' ג. - ה:

ר' חייא קמייטא - שבו' בהעדאת עדים במקצת [צד השוה מפיו ועד אחד שע"י
טענה וכפירה הן באין] (ובחשוד - שכנגדו)
ואבוח דר' אפוטריקי (ה) חולק [הוא זה - למעוטי עדים (לר' חייא - לממין הטענה)]
לר"מ - עדים מחייבו חטאת חלב, וחומש ואשם לנשבע [ק"ו דהביאוהו למיתה]
ר' חייא בתרייתא - שבו' בהילך (רש"י - בכ"מ שהם) במקצת, ושבועה דמשנתנו כעין דאו' תיקנו (לרש"י -
מאי דתפיס חשיב כעדות)
חוץ: משטר מסייעו, כפירת או הודאת שעבוד קרקעות
רב ששת - פטור [ככופר הכל על השאר] וכלל ופרט וכלל למעוטי קרקע בחפר בורות, בהודה
בכלים וכפר קרקעות, ובע"א, ושבו' השומרים לרמי ב"ח (דבעי גם כפירה והודאה) בהודה
דפשע
"סלעים" בשטר ולוה הודה ג' -
ר"ש בן אלעזר - ישבע, ר"ע - משיב אבידה (רש"י - חכמים פטרו)
אין שכנגדו בשבו' היסת [תקנתא לתקנתא]

רש"י ג. - ג:

מפני מה מודה במקצת ישבע - לרש"י - משיב אבידה
מודה במקצת משתמיט - לרש"י - יכול לישבע דאינו חשוד אממונא

גמ' ה. - ז.

זוזי ישבע "כולה שלי ולדבריכם שבו' שיש לי בה ואין לי בה פחות מחציה"
[ר' יוחנן - שלא יהא כ"א תוקף - ולא אמרינן מגו חשיד אשבו' (ראיה מהיסת, חנוני אפנקסו, אינו
ברשותי),
אביי - (רש"י - כה"ג חשוד אשבו') שמא ספק מלוה ישנה ויפרוש, (ר"פ ב: - יפרוש מהוראת היתר, רש"י
לרבנן דסומכוס - מחסר גוביינא ולא קים להו להוציא מחזקתו בכדי, להו"א - דאו' משום אנן סהדי
במקצת (ואשתמוטי), ר' חייא - כעין דאו' תקן דהילך הוא]]
כופר במלוה כשר לעדות [משתמיט], בפקדון שבידו - פסול
"פלוגו" וחזרו כי תפיס חד אינו נאמן ששכרתי לו

מודה סומכוס דסרכא לאו כלום

אפי' את"ל תקפה א' בפנינו ושתק ולסוף צווח אין מוציאין, הקדישה אינו קדוש (דלא כרב המנונא)
תקפו כהן ספק בכור מוציאין מידו [רש"י - סתמא בחזקת ישראל] (לרמב"ם אין מוציאין)
וראיה מספק פדיון חמור שנכנס לדיר ואינו עשירי ספק, ואיסור גיזה בספק בכור דקדוש מאליה
אין חיוב לעשר בכור [יהיה קדוש - ולא כבר], ספק בכור [עשירי ודאי], מת האינו מנוי [אשר יעבור -
ולא כבר], קפץ מנוי לתוכן [מנין הראוי]
יכול להקדיש קרקע שיכול להוציאה בדיינים, ומטלטלי שהודה

רש"י ו. - ו:

שבו' שלא שלחתי יד - לרש"י - שמא נאנסה קודם שהחזירה וחייב
מנצו אמסותא והקדישה, אפשרות תקפו כהן - לרש"י - הספק בשתק והדר צווח

גמ' ז. - ז:

אדוקים - כ"א נוטל עד שידו מגעת ומשנתינו בתפיסי בכרכשתא
תפיסת גע"ג בסודר הוי נתינה ולא בגט [בעינן כריתות]
שניהם אדוקין בשטר שנפל -
רבי - יתקיים [מודה בשטר צריך לקיימו] ויחלוקו לדמי
רשב"ג - א"צ לקיימו
א' בטופס וא' בתורף - ר' אלעזר - התורף מקבל הפרש שווית הזמן
אחר שמצא שטר עם הנפק: רבנן - חיישינן לפרעון - לר"פ אפי' כתובת נשואה [צררי]
ר' יוסי - לא חיישינן [רש"י - מיד קורעו]
לתי' דגמ' ורבינא איפוך ומודה ר' יוסי בכתובה בעודה תחתיו, ולרבינא לרבנן חיישינן לב' כתובות

רש"י ז. - ז:

א"א לו לנתק גט מהני - אין כח בחוט
לר' אלעזר שמיין הזמן - לרש"י - דלא כ' בשיטה אחרונה, ולא החתימה לרשב"ג דמודה שכתבו

גמ' ח. - ט:

שניהם מודים: רמי ב"ח - מגביה מציאה לחבירו קנה
רבא - לא קנה, חוץ ממתני' - מיגו דזכי לנפשיה
חרש ופקח שהגביהו - מתוך שלא קנה פקח לא קנה חרש [אין חשש אתי לאנצויי]
רכוב (לרש"י - שאינה זזה) - לגמ' ח., ר"מ - קני
שמואל כחכמים דר"מ - לא קני [כיושב בכלאים, ומוסירה לא קני במציאה] אא"כ מנהיג ברגליו
לר"י משיכה בגמל והנהגה בחמור דוקא; ות"ק חולק על חד (מח')
המנהיג ברגליו קונה חמור ובית פגיה והתפוס במוסירה קונה התפוס בידו ולר' אבהו כל המוסירה [יכול
לנתקן] (ברותא)
מכר שא"ל קני כדרך - אין מנהיג ברגליו בעיר קנה חוץ: מברה"ר, אדם חשוב או זילא, אשה
משוך בהמה לקנות כלים שעליה לא קנה, וקני - ספק
קנין חצר בבהמה כפותה, ספינה וקלתה [מינח גייחא]

רש"י ח. - ט:

שותפין שגנבו חייבין - לרש"י - בהוציא לדעתו ולדעת חבירו
רכוב במקום מנהיג - לרש"י השאילה במוחזקות ("כולה שלי") שצריך ראוי לקנין במצב הנוכחי

הגבהת הפקר בעקר כולו, ומה שבתוך ידו הוי מגביה לגמרי
רכוב (לבד) קני במוסירה - לרש"י - תכשיט חמור כחמור
חצר מהלכת - ריבוי אם המצא תמצא בידו לגנו וחצרו דלא נייד ומשתמר

גמ' ט: - י.

"תנה לי מציאה" משנתנה א"א לטעון זכיתי תחלה [רש"י - נתן במתנה, בלא התכוין לקנות קנייה האי בעקירה
מידו לשם קנייה]

ליקט פאה לעני: ר"א - זכה, חכמים - לא
לר' יהושע ב"ל לכו"ע בליקט עני מגו דאי בעי זכי לנפשיה ומח' בעשיר אי אמרינן תרי מגו (אי בעי
מפקר נכסיו)
לר"נ מח' בעני (לרש"י - אי אמרינן מגו דאי בעי זכי לנפשיה)

ר"נ ורב חסדא - המגביה מציאה לחברו לא קנה [חב לאחרים] חוץ: מפועל למלאכה [כיד בעה"ב],
לרש"י בעשאו שליח
עולא בשם ריב"ל, ר' חייא ב"א בשם ר' יוחנן - קנה (אבל לא בא"ל תנהו לי)

גמ' י. - י:

ד"א קונות במציאה (רש"י - אין אחר רשאי לתופסו) [לא ליתי לאנצויי] ובגט [עיגונא]
חוץ: מלא ניחא, ר"פ - שדה דבעה"ב, לרב ששת - מציאה באמצע רה"ר, קטנה לר"ל

ר"ל - אין חצר וד"א לקטנה, ר' יוחנן - יש [מח' אי משום יד [ונתן בידה] או שליחות
(רב אשי יב. - לא גרעה משליחות), אי ילפינן מציאה מגט,
קטן מקטנה, לכו"ע לא ילפינן (רש"י - מציאה; קטן) ומר אמר חדא]

אין שליח לדבר עבירה [לרש"י - דברי מי שומעין ולא היה לו לעשות]
לרבינא חוץ מלאו בר חיובא (ישראל לקדש גרושה לכהן, אשה להקיף), לרב סמא חוץ מבע"כ

גמ' יא. - יב:

מציאה בעי חצר המשתמרת או עומד בצידה (רש"י - משתמרת על ידו, רב אשי - סמוכה דומיא דיד)
[ושכחת עומר בשדה אבל משנכנס לעיר אפי' זכור ולבסוף שכוח] ורץ אחריה ומגיעה
מתנה א"צ בצדה, מגיעה [דעת אחרת, רב אשי - לא גרעה משליחות]; להווא מרבנן מתנה
כמציאה

גט צריך בצדה [אין חבין, אבל סמוכה הוי כיד]
גמ' קב. - שם מציאה בעיר כמשתמרת [בדילי אינשי]

עישור נתון ומקומו מושכר -

ההוא מרבנן - אגב [נתינה אלימתא, משא"כ חליפין - דרך מקח]
ר"פ - חצר [דעת אחרת א"צ בצדה]
לרבא - טובת הנאה אינו ממון לחליפין ואגב

ספק אי חצר קונה בזרק ואין סופו לנוח (לרש"י - הפקירו לכל הקודם), ומתגלגל כמונח

יש לו מציאת 1) בתו קטנה [את בתי נתתי] חוץ מאמה שלא הגביהה עם מלאכתה,

2) נערה [לרש"י - שבח נעורים, רש"י כתובות מו: - איבה ולא זיין],

3) קטן [שמואל - מריצה, ר' יוחנן - סמוך לשלחנו - איבה],

בלי אב - לעצמו [ת"ק - דרכי שלום, ר' יוסי - גזל מדבריהם וב"ד מוציאין],

4) עבד כנעני [גופו קנוי], 5) אשתו [איבה] חוץ מספק מגורשת,

6) פועל לסתם מלאכה (לר"פ ללקט מציאות) ועבד עברי [כיד בעה"ב] חוץ: מנוקב מרגליות,

מגביה עם מלאכתו

בן אריס - ת"ק - אינו מלקט אחריו [אביו עשיר (לרש"י - כבעה"ב)], ר' יוסי - מלקט [אביי - עניי מייאשי,

רבה - עשאוהו כזוכה - ניחא לעניים]

רש"י יא. - יב:

שכוח מעיקרו - בעה"ב ואח"כ פועל, זכור ולבסוף שכוח - ע"י פועלים
ר"ג - עישור שאני עתיד למוד - לרש"י - עישר להציל מטבל
לרש"י - חצר אינו שליח למציאה דאין דעת שולח או שליח
מציאת אמה - אב מינה קזכי

גמ' יב: - יד:

מצא שט"ח -

ר"מ - עם אחריות לא יחזיר [רב אסי - חייב מודה אבל איתרע וחיישינן למוקדם (לרש"י - דהמלוה לא
נזהר) בשטר דלאו הקנאה (אבל לאביי עדיו בחתומיו זכין בדמטו לידו),
אביי ור' יוחנן - חיישינן לפרעון וקנוניא,
שמואל ור' אלעזר - דוקא באין חייב מודה (לרש"י - מזויף ולא מהני קיום דאיתרע)]
ובלי אחריות מחזור - לרב אסי ואביי במודה - לגבות מבני חורין,
לשמואל לצור דא"א לגבות [לרש"י - לאו שטרא]
חכמים - אפי' בלי אחריות לא יחזיר [אחריות ט"ס, לר' אלעזר - גובין מבנ"ח]
שמואל (לא להל') - במכר אין אחריות ט"ס [עביד דזבין ליום]
ב' לשונות אי מוכר שלא באחריות משתעי דינא עם בע"ח [לא ניחא בתרעומת] (לרש"י - לטעון פרעתין,
חוב אחר)
ב' לשונות אי הקונה באחריות ודייש אמצרי (רש"י - בלא נתן מעות) יכול לחזור מחמת עוררין או לא
[אחוי טרפך]

רש"י יג. - יד.

שטר הקנאה - לרש"י - מקנה אפי' לא ילוה
לאביי מוקדם פסול רק בזמנו לפני חתימתן
בלא נתן מעות חוזר עד שלא דייש אמצרי - לרש"י - מתקן ומגביה הגבולים

גמ' יד: - טז:

נגזל גובה מלוקח - שבח (לרש"י - בגזלה משובחת והכסיפה ביד גזלן), ופירות [רש"י - ארעאי אשבח - וישלם
יציאה]
לוקח מגזלן - לרב, להל' - שבח - רב הונא - מבני חורין
ושמואל חולק [מיחזי כרבית] חוץ מפירש ויש לו קרקע/וקנו מידו על השבח
הכיר שגזולה - רב, להל' - מעות [פקדון] ולא שבח, שמואל - אף לא מעות [מתנה]
נגזל מגזלן - קרקע דאפחתה/נטלוה מסיקין ממשעבדי כשעמד בדין, פירות שאכל מבנ"ח
בע"ח מלוקח - שמואל - שבח חוץ: ממתנה [לא הדר אנותן, רש"י - מאי אפסדתין], ממסיק שיעור ארעא
ולא שבחא (מח' אם יש ללוקח קרקע או דמי השבח), ובאפותיקי ישלם יציאה ולא פירות [רש"י
- ברשות לוקח אשבח]
לוקח מהלוה - שבח מבנ"ח
רב - גזלן שמכר ואח"כ קנה מנגזל - לא יוציא מהלוקח [מכר כל זכות שתבא [מר זוטרא - ניחא דלא
נקרייה גזלנא, רב אשי - דליקו בהמנותיה (ג"מ בנתנו במתנה)]
חוץ: ממכרה או הורישה או נתנה לשני (רש"י - קודם שקנה), ירש, גבייה בחובו ואין אחרת, קיבלה
במתנה מנגזל (מח')
ליקו בהמנותיה - מח' - עד העמדה בדין, אדרכתא ביד לוקח, הכרזה
וגמר ומקני ללוקח בהנאה דסמך עליו
מה שאירש היום מכור לך מהני (באביו גוסס) [משום כבוד אביו (לקבורה)]
מה שתעלה מצודתי היום מהני [כדי חייו (רש"י - תק"ח)]

רב - מקנה דבר שלא בא לעולם "מעכשיו" (רש"י - שלא אוכל לחזור) [כר"מ]

גמ' טז : - יח.

לשמואל - מצא שטר הקנאה (רש"י יד. - אפי' טוען פרוט) לא חיישינן לפרעון [דלא קרעו]
ר' זירא, רבא - חיישינן לפרעון [משתמיט מלקרוע - ליתיה גבאי, פשיטי דספרא]
משא"כ שומא (גבייה מקרקע) דהדר ("ב חודש, לעולם) [הו"ל לכתוב שטר זביני]

ר' יוחנן - מצא שט"ח עם הנפק לא יחזיר
לר' אבהו באין חייב מודה [חיישינן לפרעון],
לרב כהנא אפי' חייב מודה [חיישינן לקנוניא, פשיטי דספרא]
חוץ: מזמנו בו ביום [לא שכיח דפרע ביומו, רב כהנא - בחייב מודה [מלוה לא שביק פעם שני]],
לר' אבהו בהוחזק הלוה כפרן (ורבא חולק)

ר"נ - צא תן - נאמן לומר פרעתי (רש"י - בשבועת היסת) - רב זביד - חוץ מהוחזק כפרן לאותו ממון
חייב ליתן - לרב יוסף בר מניומי אינו נאמן (רש"י - שכנגדו ישבע),
לרב זביד נאמן אפי' הוחזק כפרן [משתמיט עד הפסק]

ר' יוחנן - אינו נאמן בהוחזק כפרן על תביעת ממון, על שבו' שנתחייב בב"ד
ר' יוחנן - טוען אחר מעשה ב"ד (תנאי ב"ד) אינו נאמן [כשטר בידה] אפי' בכתבו כתובה,
ורב (כתובות פט): חולק

גמ' יח. - כא.

מצא גט, שחרור, דייתיקי (שכיב מרע), מתנה, שובר לא יחזיר [נמלך מליתן] אא"כ יש הנפק
אמר תנו או בעל/רב מודה - יחזיר אא"כ מצא לאחר זמן ושיירות מצויות (בב"ד)
לרבה והוחזקו ב' ששמותיהן שוין, לל"ב בר' זירא אפי' לא הוחזקו, לרב הונא חיישינן לשני
שוירי

אבל יחזיר בעדים שרק חתמו על אחד, בסימן מובהק, או לת"ח בטביעת עין
שכ"מ שאמר תנו יחזיר [יכול לחזור משני],

יורשו או מתנת בריא שאמר תנו לא יחזיר [אביו נמלך ונתן לאחר]

אין חשש שמא כתב בניסן במצא גט (מוציאה פירות) [כמ"ד אין לבעל פירות, לוקח מבקש ראייה דאמר
שהחזירו רק שלא תעגין (משא"כ שט"ח)],

שחרור (העבד יוציא "נכסיו") [זכות ועדיו בחתומיו זכין, לוקח יבקש ראייה],

שובר על כתובה (הבעל לא ישלם ללוקח) [יכולה למחול, בכתובה בידה, בחתומיו זכין]

כל מעשה ב"ד יחזיר - למ"ד חיישינן לפרעון: איירי בחלטאתא ואדרכתא, לר' אבהו - בהוחזק כפרן,
לרבה - במצא בב"ד (ור' זירא חולק)

מצא שטרות - יחזיר בסימן, בחפיסה, תכריך של ג', רשב"ג - ג' של לוח א' דמקיימי או של מלוה א'
בג' ידי ספרי

ביד שלישי יהא מונח

מצא מלוה סמפון (שובר) פסול [כתבו דלמא יבא לשלם]

חוץ: ממצא בין שטרות קרועין, נתקיים, אחרי השטר, ביד שלישי - נאמן